

İÇİNDEKİLER

Savaşı nasıl sorgulayabiliriz?	16
Savaş ve uygarlık, savaş ve barbarlık	33
Bütün savaşlar aynı mıdır? Bütün savaşlar haksız mıdır? Yoksa haklı ve haksız savaşlar var mıdır?	43
Dizin	56

**HİÇ KİMSE SAVAŞI
BARIŞA TERCİH EDE-
CEK KADAR AKILDAN
YOKSUN OLAMAZ.**

Herodot

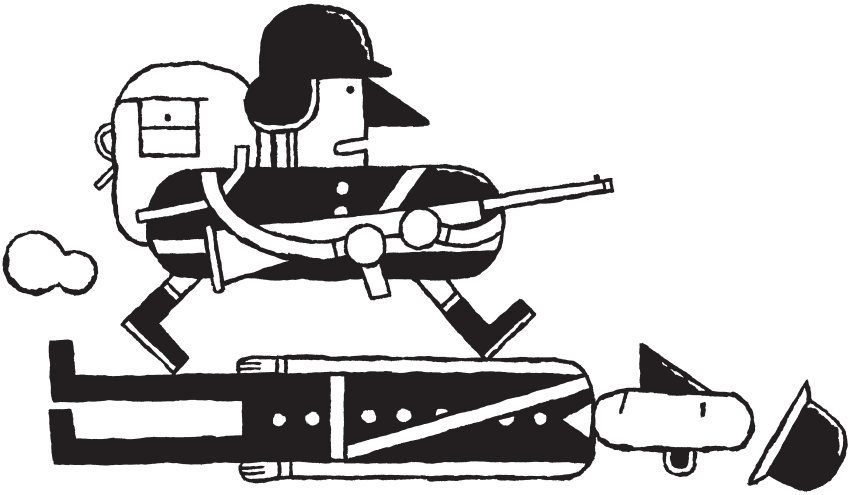

Savaşı sevmediğimiz kesin. Kimse savaşmak, savaşı yaşamak ya da ona maruz kalmak istemez. Savaşın acı ve ıstıraptan başka bir şey getirmediğini; her iki taraf için de amacın düşmana karşı zafer elde etmek olmasından ötürü, taraf gözetmeksizin ölümlerle sonuçlandığını hepimiz biliyoruz. Zafer “kazanılır” ve onu kazanmak için her türlü yıkıma başvurulabilir: Savaş, sınır tanımayan bir şiddettir.

Herodot
(MÖ. yaklaşık
484-424)
Yunan tarihçi.
“Tarihin babası”
olarak kabul
edilir. Metinleri
günümüze
kadar ulaşan ilk
tarihçidir.

Savaş bir şiddet eylemidir, yani başka insanları fiziksel ya da ruhsal zorlamayla istenilenlere mecbur bırakma şeklidir, elbette savaşın başka türleri de mevcuttur. Savaş öylesine bir şiddet değildir. Savaş, sınır tanımayan bir şiddettir, savaş zamanı savaşan taraflar askerlerin düşmanları öldürmelerine izin verir. Bu, barış zamanı yapamayacaklarını savaşırken yapma hakları olduğu anlamına gelir.

Savaş, düşmanı bizim isteğimizi yerine getirmeye, ona boyun eğmeye mecbur bırakmayı amaçlayan bir şiddet eylemidir. Tarafların her biri yani her iki kamp da aynı durumda bulunur ve aynı fikirle hareket eder. Bunun sonucunda ölümüne savaşmak aşırılığı kaçınılmazdır.

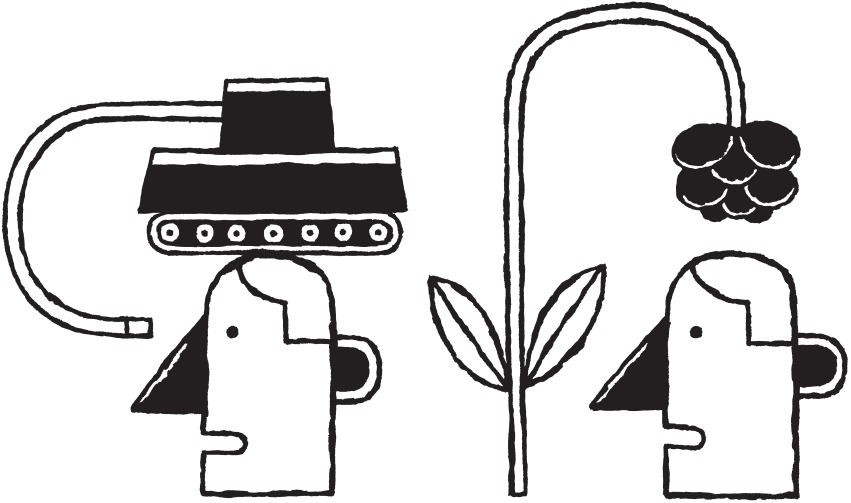
Savaşın sonunda, **kazananlar** ve **kaybedenler** vardır. Ölümler kaybeden tarafta olduğu kadar kazanan tarafta da yaşanır. Üstelik ölümler sadece askerler ya da savaşanlar arasında yaşanmaz, içinde çocukların da bulunduğu sivil halk da yani savaşmayanlar da kayıplar verir. Bunları bir bakıma hepimiz biliriz. Ne de olsa her gün televizyonda savaş sahnelerine tanık oluyoruz, şiddet içeren dayanılmaz görüntülere dayanamamakta da haklıyız,

Çünkü kabul etmememiz gerekene, kabul edilemez olana alışmaktan daha kötüsü yoktur.

Öyleyse, tıpkı yukarıda dediğimiz gibi herkes bu konuda hemfikirdir: Kimse savaşı sevmez. Barışı tercih ederiz, diğer insanlarla beraber yaşamayı, aynı fikirde olmamamıza rağmen onlarla konuşup tartışmayı tercih ederiz. Normal bir şekilde okula gidebilmek, şehirler kurup içinde yaşayabilmek, tatil le çıkmak, bomba tehdidi altında olmadan yaşamak isteriz.

İçimizde hemen şu soruyu sorma isteği uyanır: İnsanların savaşmaktan vazgeçmesi mümkün müdür? Neden sonsuza kadar barış içinde yaşamak varken savaşmayı bırakmıyoruz? **Savaşsız bir dünya** hayal edebilir miyiz? Ama önce “İnsanlar **neden** savaşır?” sorusuna geri

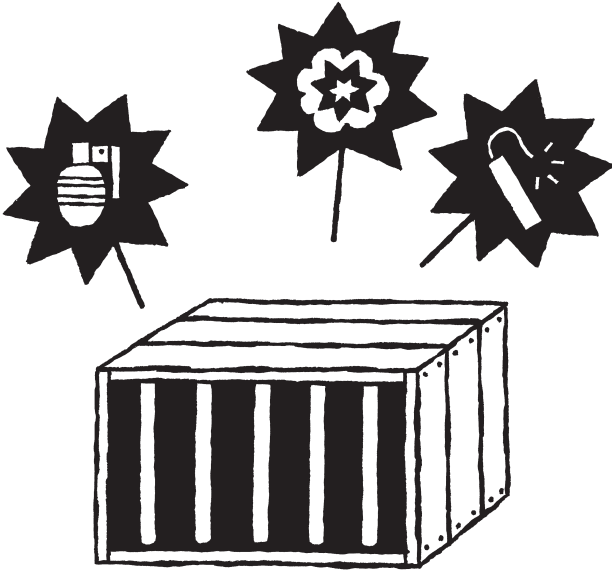
dönelim ve sorunun sorulma şekline bakalım. **“Neden?” sorusu kimi zaman felsefenin araştırdığı, bunun yanı sıra tüm çocukların başkalarına ve de kendilerine sorduğu bir sorudur.** Gökyüzü neden mavidir? Bulutlar neden var? Neden hiçbir şey yerine, bir şeyler var? Neden ölmek zorundayız?

Aslında filozoflar ile çocuklar arasında oldukça derin bir ilişki vardır. İkisi de aynı soruları, neredeyse aynı şekilde sorarlar: “Şeyler, neden oldukları gibidirler?”, “Şu ya da bu nereden gelir?”, “Neden başka bir şey değil de şunu yaparız?”. Sorun şu ki, bunlar her zaman yanıt bulabileceğimiz sorular değildir. Üstelik bu soruları her zaman “çünkü” diye yanıtlayamayız.

Ayrıca felsefe, sorduğu “neden” sorusuna asla “çünkü” diye yanıt vermez. Tam aksine felsefe, bir soruyu çünkü diye yanıtlamayı felsefe karşıtı görür. Ebeveynlerimizin, sordüğümüz sorulardan usanıp, “çünkü...” ya da “Çünkü öyle işte!” diye geçiştirmeleri gibi. Ne diyeceklerini bilemezler: Yalnızca yanıtlamak onları rahatsız ettiğinden, zamanları olmadığından ya

da süpermarkete gitmeleri gerektiğinden değil, aslında cevabı kendileri de bilmediğinden. Aynı şekilde, felsefenin de yanıtı yoktur: Pek çok zaman bu durum felsefenin hiçbir işe yaramadığının söylenmesinin temel nedenlerinden biridir. Ama asıl önemli olan, sorular sormak ve onları doğru bir şekilde sormaktır, en azından doğru şekilde sormaya

gayret göstermektir ki bu bile yeterince zordur. Bazen üstüne düşündüğümüz soruların doğru biçimde sorulmadığının farkına varmamız ve bu nedenle onlara bir yanıt bulamamız da mümkündür. Yani, sorumuzu farklı bir biçimde sormamız, değişik açılardan ortaya koymamız gerekir.

Thomas
HOBBS
(1588-1679) :
İngiliz filozof